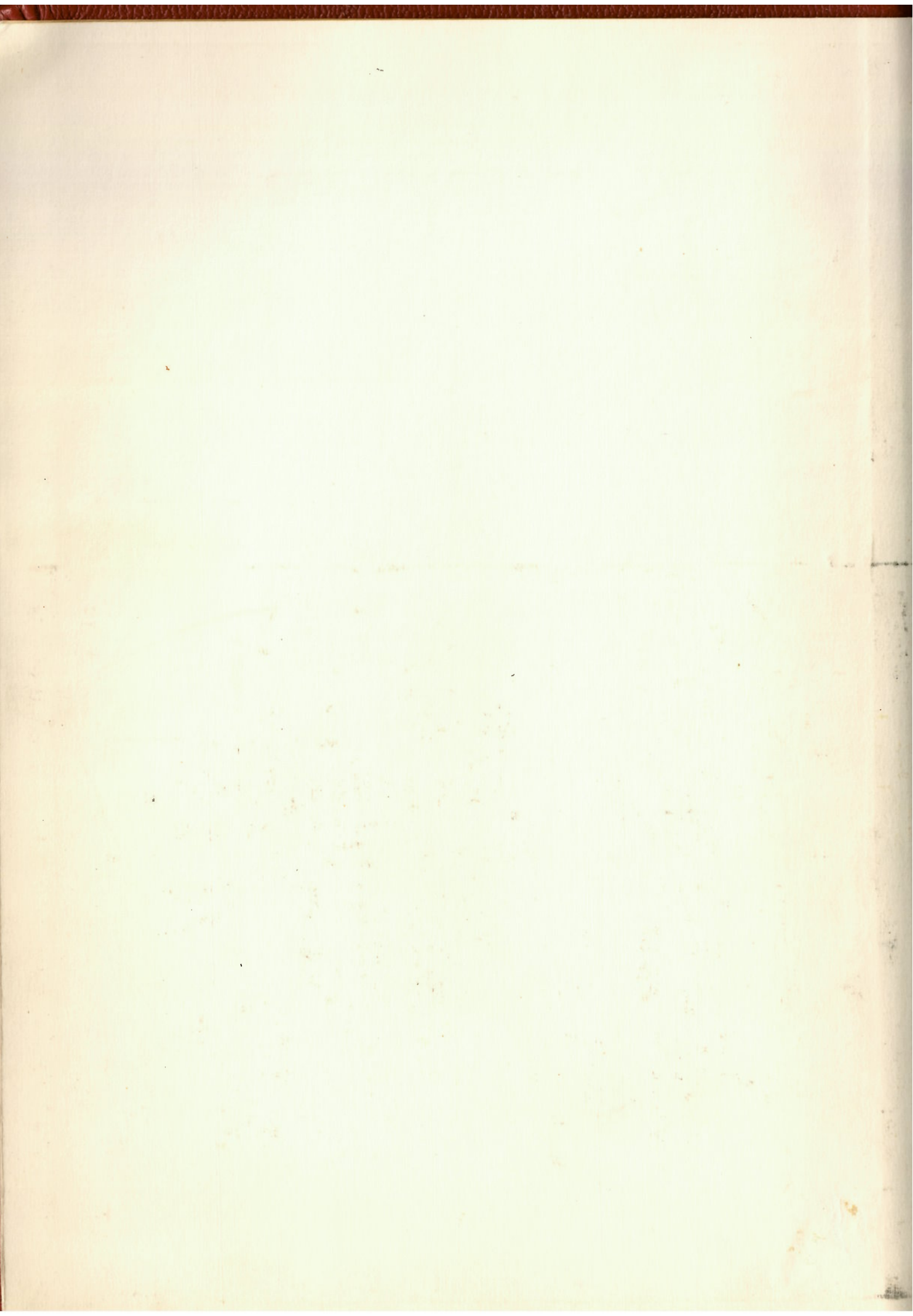

KRONIKA

*z. s. Českého ovocnářského a zahr. svazu
ve Vlčnově*

*Tato kronika má 400 stran.
Byla založena v roce 1976*

Blčnov, únor 1976

Zahradkářská činnost od nejstarší doby

Čedem snahou po osvětlení činnosti zahradkářské ve Věnově od nejstarší doby, rozhodl se výbor základní organizace Českého ovocnického a zahradkářského svazu (ČOZS) ve Věnově v roce 1974, aby se písemně zachytily nejstarší dostupné poznatky o práci zahradkářů nejen pro potřebu říjící generace, ale i pro ty, kteří přijdou po nás. Vedle informačního a publicistického účelu má být kronika posloužena v krásné a zásluhové práci zahradkářské. Vypracování kroniky se ráď ujal doradní předseda z. o. ČOZS ve Věnově Josef Kukulka.

Okres

Uh. Hradiště

Po zrušení patrimoniální správy

vr. 1848 se vytvořily správní okresy Uh. Hradiště a Uh. Brod se sídlem okresního hejtmanství (pote' okresní úřad, okresní národní výbor). Správní okres Uh. Brod vytvořil tři soudní okresy: Uh. Brod (37 obcí Val. Klobouky (32), Bojovice (utvořen r. 1901 s 22 obcemi). Měnov patřil nepřetržitě ke správnímu a soudnímu okresu Uh. Brod až do nové správní reorganizace, kdy od 1. července 1960 byl okres Uh. Brod zrušen a připojen k politickému okresu Uh. Hradiště kraji Jihozápadnímu.

Počátky
ovocnářství

Pěstování ovocného stromů ve Měnově má starou tradici. Stromům se však nevěnovala taková pozornost jako v době novější. Vyrážovaly se semena, osévání a šlechtění bylo minimální. Na stvárních a v humnech přebívaly dřevnice a „línky“ (tj. svestky), které udržovaly tradiční pověst mávané slovácké slivovici, jež se v letech 1950

pečovala v selských pekárních. Jinak se
slivý, jablka a brusky sušily a va-
řily se brusky.

Voce, zejména sušené, bylo v
schovem příjmu. Tak hradišský hej-
šman p. r. 1832 stěžoval v hospodářském
rozboru kraje, že, ovocné plomny hubí
již po řadu let housenky a mravy,
takže ani prodej voce nepřispívá k pla-
cení daní.

První kroky k intenzivnímu
sadaření propagovali ve Věnově v 2.
pol. 19. st. kněz František Knapp
a Karel Škopník (+ 1893), kteří vy-
sazovali náležitě odrody jabloní
a brusin po náosi, nejvíce kolem školy
a fary, a radili také rolníkům v no-
vé výsadbě. Z této doby pocházejí v
selských humnech a vinných glazách
reňesá, Kolanský mandáček (máček) a

a hrušní první maslorhy.

Všichni započali ovocnářské propagaci pokračovali na pokračování 20. stol. učitele Josef Pňák a Leopold Horák (+1946) kteří dobývali nové odrůdy jablem a hrušní a ovocnické školky v Brodě, zároveň při hospodářské škole. V této činnosti se zamilovali i někteří mladí hospodáři a nichž podnes stále žije v paměti ovocnářů jméno Knotka, Štěpán, který vžil stromky z Brodu od propagátora nových sadů a jednatele Hospodářského spolku (zal. r. 1862), učitele Augustina Nešala. Již dnes připomíná jméno uvedeného Knotka stará neminka ve vinohradech pod vinicí JZD, která vedle všem pokrokovým stále každoročně bohatě plodí.

Líma hospodářská škola v Uh. Brodě (zal. r. 1897 v Bojčovicích, r. 1899 přeložena do Brodu) blahodárně zasáhla do vývoje intenzivního sadářství v celém okrese a také v Hlénově. Do této školy chodívalo

x. Vleňová, většinou v mnohých seelských hospodářstvích, v kterých se propagovali dobří hospodáři, ale i výteční ovocníci a vinaři. Zavládli v obci štěpování, uměta hnojiva, chemické postřiky a vyhladili přístitele k pravidelnému přetřívání stromů.

Většinou sousedů a pálemci si postavili na Zlábě a. r. 1922 Jan Mlýnek čp. 119 a Antonín Moštěk čp. 43.

Za posledních krutých mrazů v r. 1929, zmrzla v obci dobrá polovina stromů, jejichž úbytek se v dalších letech rychle doplňoval. Podle statistiky z r. 1935 bylo ve Vleňově napočteno 18.145 ovocných stromů, z toho 13.265 duranců a švestek.

O ovocné stromy se pečovalo stále nepřetržitě. Nejdříve jednotlivci jako Franz. Pavelčík čp. 98 a Karel Mikulec 588 dojížděli sice na odborné schůze a přednášky do hl. Brodu, ale k organizování zahradkářů dlouho v místě nedošlo.

Z minulosti
zah. spolků

K organizování péči o ovocné stromy došlo až v pozdní době feudálního když se vyvíjeji náklady státní výchovy. Předtím se péče o stromy soustředila izolovaně jen na feudálních velkostatech.

R. 1872 byl v Čechách založen Zemský ovocnický spolek, jeho od r. 1900 následoval Zemský ovocnický spolek moravský (ZOSM), který na Moravě nakládal okrasu a místní pobočky. Vě Věnově však k jeho ustavení nedošlo.

Stará
pomologie

Na Slovačsku ještě dnes doznívají staré odznaky, s nimiž odcházejí i nejstarší lidová pomologická návosloví. Vě Věnově a jabloni byly známé vináry, koky, cibulky, braché, kozáčky, valinky, jakubky, kuzovské, kobylince, a husar, coergle, hrpule, vavříny, ovesňáčky, jicmenky, xbány, václavky, kvavíky, zimňáčky.

Vinná réva

Vinná réva se pěstovala na jižní Moravě od nejstarších dob, v době římské byla již všeobecně rozšířena. Kvůli

římský dějepisec Cornelius Tacitus
(54-120 po Kr.) také noží a náleží
ve Starém Městě a keramických děbání
v Ladech se podle archeologa Viléma
Hrubého našlo v době staroslovanské.
Všichni rozšířením pěstování vinné révy
přinesly záчатки christianizace. Na
vývoji vinohradnictví, novějším brázi
se podílely kláštery, především vele-
hradští cisterciáci.

Vlčnovské vinohrady, ležící
v okrajové vinařské oblasti, mají
starou tradici. Měly již ve 13. st.
háty „na Moravě“ vinné, vyjmenovanou
hospodářskou plochu. Rozprostíraly
se z Dolnomoravského úvalu až na
uk. Bvd, jak dokládá v „Dějinnách
Vlčnova“ moravský historik a místní
rodák Dr. Metoděj Lemeš, @Sc (mar. 1915)

Podle starých písemných do-
kladů usítily se ve Vlčnově vno-
hrady v satech Staré hory, Bočky,
Hyzí hory, Kojiny a Podkojiny.

Přeměně a právy z 15. st. mluv

už o obdělávání vlašských vinicních hor
a skátek, kterými byli poddani po-
vinni. Také v zemských deskách je dolo-
ženo, že 26. června 1417 odpodal majitel
jindřich z Kravař Vleňor, svrží a vinicními
robočnými Archleboři a Lipiny. To roku nato
1518 dostala se obec z moci Břevířů a
Vleňova k Janu z Kunovic majiteli s vino-
brady a dvůrky vinohradskými.

J. Kunovicé, kteří drželi Vleňor
od r. 1611, se o vinice a hospodářských du-
vodů velmi zajímali. Urbář uherskobro-
ského panství z r. 1671 je zmiňuje, že
vinohradů bylo v hoře Bočce 104 měnic
ve Staré hoře 127, v hoře Kojně 118, v ho-
ře Myši, tehdy ještě nezalesněné, 2 měnice.
Pustých vinohradů uvedeno tehdy 29 měn.
Výraz to vidíme z poměrů pobělohorských
že tomu přiléhaly uherské nájezdy. Rolníci
zhrubně v kraji řádili kuruci, kteří
5. srpna 1707 vypálili až Vleňor a přine-

na 50 vinohradních brůd.

Na pánů z Kunovic (1506-1611) ponechávali páni veškerou starost o panství svým úředníkům, kteří hleděli se be na škodu páni i sedláků obhá-
tít a mnohdy s lidem nelidsky zachá-
řeli. Vidíme to z přehody, která se
stala ve Vleňově, když tam panští
úředníci vybírali vinný desátek.
Vleňovští sedláci se proti tomu zbou-
řili, jednoho z nich zastřelili a jiné
zranili. Zato potom byl vleňovský
fojt i se synem popraveni.

Vleňovské vino bývalo na válkách
často krmem nepřátelského chrámování.
Tak brodský historik Jan Kučera pod-
ává ve svých "Pamětech", že Rusáci od-
vezli za opáchu r. 1741 z Vleňova
12 věder vína. Křesťan Jan Štamber-
ský, který v této době vedl spásnou
panství, chválí vleňovského fojta, že

nepronadil ukryt vichnostenského vina
které čítalo 259 věder. Daurké sklepy,
kam se odváděly dřevátky, jsou podnes
zčásti zachovány pod domy rodiny Se-
dláčkovy čp. 828 a Gavalcovy čp. 318.

Ami posledním vprád Rusáků v r.
1866 se zveřejnil ben Vlčnova a jeho vna
Rusáci přijeli do Vlčnova z Iluku a rov-
nou se odebrali na farm. Tam nikoho
nezasáhli, neboť i farář se schoval.
Proto nemohli otevřít farový sklep a od-
vezli odtud několik věder vína. Napí-
se všem počátně napili. Doa z nich
být moc volubnivali, nemohli už odjet.
Zatím farář narychlo odešel čeledínem
do Brodu, odkud přijeli rakouskí vojáci
a Rusáky zajali.

V minulém století přejmí v al-
okoli dominují na zem vinohradů vlnov-
ské. Vlčnováci operáti z r. 1841 nově, z
Vlčnov čítal 82 žitel 216 etr. sáhní vichradu.
Za obec operáti podpísali Jura Kněra
jako podniste, Simon Knotek, Matouš Komíček

a Jakub Mikulec jako vyborní. Nakonec přitiskli pečeť Věanova pochozeje z r. 1706. Vinný hrozen a vinařský mš na m' zvěšený svědčí neklamně o tom, že vinařství ve Věanově bylo hybnou pákou hospodářství obce. Zvláště vno starohornské požívalo po staletí znamenité pověsti a bylo známo až u císařského dvora.

Do r. 1875 následkem výšky cen pernospony a rozšířením pěvy cukrové, vlnovské vinařství upadlo a po sta 10 vinařů mšlávalo vno někdejší slavné vinařské tradici. Teprve po r. 1900 se vinohrady na Věanovsku znova buchny zásluhou řed. hospodářské školy v Brně Fridora Lhotského a vchního zahradníka Karla Hřebříny, kteří vybudovali v mšt vedle Hluboké cesty vroroy vinohrad.

V dnešní době se čítá ve Věanově 17 ha vinné, z toho 120 vlastní 9 ha mladého vinohradu vysázeného r. 1960 a r. 1970, zbytek sá hmelubání a zahradkář:

Veškeru vináři v obci vedle JLD 195 drob-
ných pěstitelů na menších vinicích 2-6 ariů.
Většina z nich je organizována u na-
hradkárů.

Sortiment
vín

Podle stálého pěstování udržoval se
ve Vlčnově z vinařského sortimentu tradiční
řepík, rýnský a burgundský bílý, syrovan se-
lenský, portugal modrý a chrupký. V no-
vější době doporučují vinaři odborníci
vysazovat pro okrajové vinařské oblasti,
k nimž Vlčnov náleží, rang a plodný
Müller-Thurgau. Vlčnovští vináři si rádi
experimentují, ale řepík a burgundku opatru-
jí nechtějí.

Horenské
právo

Vinice se spravovaly vinicím nebo
horenským právem, latinsky „ius montium“,
německy „Bergrecht“. Vlastní horenské
právo mělo několik vinařských středisek
našeho kraje, Vlčnov se řídil horenským
právem pšerskobrodským.

Holáři

Hlídkání vinohradů měl na starost
holář, který zabíral škodám a udržoval
ve vinici pořádek. Byl ustanovován p. v. lašským

kdy se "navracala" hora. Tehdy skládal
zolaštiní přísahu, že nebude nikomu na-
dávovat a že bude věrně chránit
vinohrady. Od té doby až do vinobraní
se nesmělo docházet do vinohradů
mimo pracovní dobu a také vinobraní
se mohlo začít jen společně. Kdo se
prodi tomu provinil, byl trestán podle
brodského horenského práva, jímž se
Věnoš řídil.

Charakteristickým nářadím ve vi- Nářadí
nohradech od nepaměti až po nejnovější
dobu byla motyka a vinný muž. Nej-
starší mohutný dřevěný lis se dnes za-
choval v budě Růžiny Šotkové poz. Jabra-
nové a nese letopočet 1715, př. Jare Ku-
žela čp. 141 uvádí ve své rodinné kro-
nice, že za svého dětství slyšel od starého
Jenka (nar. 1840, zem. 1921), jak pod Bočky me-
něšce se vyryla písmena řvabachem na
ohromném dřevěném lisu: "I Bočem načni
každě d'lo. L. P. 1612 - Snopěk."

Zasluku o rozvoji vinařství našem

Vinařské
Spolky

kraji měl Hospodářský spolek velehradský (1864 - 1938). V roce 1902 se ustavil Žemský vinařský spolek pro markrabství moravské a Bženci. Od r. 1907 vydával ŽVSM časopis Vinařský obzor, od r. 1953 změněn na časopis Vinařství a od r. 1963 s názvem „Vinohrad“.

Vinařské
bursky

Na sklonku první republiky, kdy se podle jednacího řádu stanov utvářely ve vinohradnických oblastech tzv. Vinařské bursky, dosáhl počet členů Všechního svazu vinařů v republice 12.000. Byl to vůbec největší čs. odborný spolek.

Ve Vleňově se Vinařská burska ustavila r. 1927 s 80 členy. Prvním předsedou byl plekovník v. v. Jan Pavleček, poté Frant. Pavleček čp. 103. Existence Bursky byla ukončena v poknutém roku 1948. Poslední schůze Vinařské bursky se Vleňově se konala 2. dubna 1950 se Vinohradci za předsednictví Simona Hevára a jednatele Frant. Kadlčíka čp. 236. Podle jednatele zprávy nakonec schůzi resolutoriu oznámením Frant. Pavleček čp. 60. Tento přebíral sekretér agenda, všichni dosavadní funkcionáři byli funkční zrušeni. Další existenci vinohradníků se vyvíjela bezplánově.

Nová zahradkářská organizace

Protože novému uspořádání po-^{Celostátní} organiza-
 čnického života nemohly vyhovovat staré
 formy zahradkářských spolků, byl po
 osmileté přestávce založen v září 1954
Svaz č. zahradkářů a pěstovatelů v Brně,
 v r. 1961 změněn název na Čs. pěstovatelů a
 zahradkářský svaz a po federativnímu
 zřízení republiky na Český pěstovatelů
 a zahradkářský svaz od 1. ledna 1969 (ČOZS)
 Koncem roku 1954 byla ustavena okresní
 organizace v kl. Hradišti, poté i v kl. Brodč.
 Po reorganizaci státní správy od 1. 7. 1960
 přestli nástupci organizace v Brodč. do kl.
 Hradiště. Členem okresního výboru ČOZS
 v kl. Brodč. a poté v kl. Hradišti byl nepř-
 stě přecheda z. o. ČOZS ve Vlčnově Josef
 Zukulka.

Z popudů učitele osmileté střední ^{šk. h. organiz} ve Vlčnově
 školy ve Vlčnově Josefa Zukulky se v r.
1959 v místě ustavila místní organizace
Svazu zahradkářů a pěstovatelů. Na posta-

Založení

vznikl schůzi se staré škole 1. května 1959, které se zúčastnilo 5 mladěnců pro novou zahradkářskou organizaci, se postavil přípravný výbor a rozdělení funkce takto:

1. Kukučka Josef, č. 756, náčelník OSŠ - předseda
2. Bohlík Jan, č. 749, malíř - jednatel
3. Moštěk Vladislav, č. 908, dělník - pokladník
4. Kadlák František, č. 236, zahradník - instruktor
5. Lulák Frant., č. 247, knihař - člen

Volba výboru provedena jednolasmí, koncem na výběr nebylo, protože všichni členi se do toho dne nepodařilo získat. Teprve během dalších čtyř měsíců se s velkou námahou získalo dalších 5 členů, což podle stanov stačilo k ustavení místní organizace, a také to bylo okuseno vzhledem k hlasům, současně i do Prahy. Inuť karáží, což byly ty potíže organizací a což ve výboru nebyl žádný zemědělec. Nebylo to náhodou. Rok 1959 byl ve Křivčíně nejprudším kvásem socializace zemědělství, zemědělci totiž vzdorovali vstupem do JZD a tedy o nějakou zahradkářskou organizaci zájem teprve žádný neměl.

Možná tedy 10 mžů uvedených zahn
radkařských nadsěnců považovat za
zakládající členy místní organizace
ve Vlčnově na fakte proto, že do konce
roku 1959 se více členů nesehnalo.
K zakládajícím členům místní org. Č. OLS
ve Vlčnově n. r. 1959 patří v pořadí
podle vstupu do spolků:

1. Kukulka Josef čp. 756, učitel OLS
2. Kadlík František čp. 236, zahrádkník
3. Pichlík Jan, čp. 779, malíř pokojů
4. Moštěk Vladislav, čp. 908, dělník *pokojník*
5. Lulák František, čp. 247, krejčí
6. Bešl Josef, čp. 647, kolář
7. Vaculík Jakub, čp. 292, zámečnick
8. Eliáš Jan, čp. 567, řek. předmě
9. Zinča Jaroslav, čp. 860, přístavník
10. Pavelčík Josef čp. 165, obuvník

Výbor n. r. 1962:

Výbor n. r. 1962

1. Kukulka Josef	čp. 756	předseda
2. Bešl Josef	647	místopředseda
3. Pavelčík Josef	165	jednatel a v. n. r.
4. Moštěk Vlad.	908	pokladník
5. Knechtík Frant.	777	hospodář